Ann. VII.

Num. IX.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

SEMEL IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum,* est: in Italia Libellarum 4,80; ubique extra Italiam Lib. 6,25; Doll. 1,25; Sch. 5; M. 5; Rubl. 3; Coron. 6,25.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in commentarii operculo Lib. 0.10 pro *unoquoque centimetro quadrato.*

Cuncta mittantur ad Aristidem Leonori *equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem*

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN RUSSIA

Apud Gebethner et Wolf — VARSAVIAE POLONORUM, Rakowskie Przedmiescie, 15.

Apud "Kronika Rodzinna" — VARSAVIAE POLONORUM, Krakowskie Przedmiescie, 6

IN ANGLIA

Apud Burns and Oates — LONDON W., 28, Orchard Street.

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS AMERICAE SEPTEMTR.

Apud Fridericum Pustet S. Sed. Ap. et S. Rit. Congr. Typ. — NEW YORK, 52, Barclay Street. CINCINNATI, 436, Main Street.

IN GERMANIA

Apud Fridericum Pustet S. Sed. Ap. et S. Rit. Congr. Typ — RATISBONAE in BAVARIA

IN CANADA

Apud Librairie Granger Frères — MONTREAL, 1699, Rue Notre-Dame.

RERUM INDEX

Foedus inter Apostolicam Sedem et Galliam interruptum.
Foedus vulgo *Concordatum* inter Apostolicam Sedem et Gallicum gubernium ann. MDCCCI sanctum.
Accrescens Pontificatus Romani sublimitas.
Ex Americis. De Americanis itineribus.
Fabulae selectae Fontanii a Ioanne Bapt. Giraud latine redditae, passim retractatae a Francisco Xav. Reuss: CXXV. Ostrea et duo litigantes.
Thomas Vallaurius.
De Sacra Congregatione christiano nomini propagando praeposita.
Ex SS. Congregationibus Romanis sententiae novissimae selectae.
Aestiva diverticula. In via ductu ferrea de socialismo colloquium.
Acta pontificia: Decretum Sanctissimi per S. Congr. Concilii vulgatum de observandis et evitandis in Missarum manualium satisfactione.
Diarium Vaticanum: Coram SSmo admissiones. - Pontificiae electiones. - Varia. - Vita functi viri clariores.
Annales: Iaponicum bellum. - Russorum administer domesticae rei praepositus nefarie interemptus. - Russici imperii haeres natus. - Angli et Germani in Africa. - Australis Americae motus. - Discrimen inter Galliam et Apostolicam Sedem.
Publici per Orbem coetus legibus ferendis.
Aenigmata.

In tertia operculi pagina:

Sociis monitum de imagine SS. D. N. Pii PP. X a *Vox Urbis* comm. vulgata.
Per Orbem.

ROMAE

EX OFFICINA *PACIS*, PH. CUGGIANI

35, Via della Pace

MDCCCCIV

Ann. VII. | Romae, Kal. Septembris MDCCCCIV. | Num. IX.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:
In Italia: Lib. 4,80 — Ubique extra Italiam:
Lib. 6,25, Doll. 1,25, Sch. 5, M. 5, Rubl. 3, Coron. 6,25

SEMEL IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:
ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

FOEDUS
INTER APOSTOLICAM SEDEM ET GALLIAM
INTERRUPTUM.

De Gallico discrimine non semel dicere atque scribere nostro in commentario fidei christianae studium nos coegit; cuius addictissimi filii et esse et haberi gloriamur. Modo autem renovant occasionem recentissimae contentiones a Gallico gubernio in Pium X Pontificem inlatae, quae iam ad revocandos utriusque legatos hinc inde induxerunt; neque dubitamus eo procedi posse ut supremae pactiones, quibus Gallica natio Petri cathedrae devincitur abrumpantur.

⚜

Certum enim atque gravissimum huius mentis praebuit argumentum Gallici legati ipsa revocatio; cuius facinoris, diu iam optati, caussam ex nonnullis litteris Gallici praesides sumpserunt, quas Pontifex, spirituali suo munere fungens, ad duos Galliae episcopos miserat.

Omnes enim sciunt ex quo primum Vallis Vidonis antistes Iosephus Geay suam sedem occupavit, ad quam Gallici administri foederis iure utentes (cur non dicam «abutentes»?) nominaverant, graves incusationes eius de moribus motas in ipsum fuisse; qua de re quum canonica inquisitio habita esset, tale apparuit incusationum pondus, ut Suprema Congregatio Sacrae Romanae et Universalis Inquisitionis episcopo suaserit ut pastorali officio suo sponte valediceret, eoque etiam quod penes eum nulla gubernandi gregis auctoritas iam maneret. Quam plane cautelam si ipse adhibuisset privatisque adhortationibus morem gessisset, tum decori suo, tum fidelium paci consuluisset, processum illud vitans et iudicium, quod sine scandalo difficillime esset futurum. Episcopus ille primum paterno consilio accedere visus est; mox vero, mutato animo, conditionem Apostolicae Sedi indixit ut alia dioecesis sibi crederetur, quae vel minima Galliae esset. At motae in eum incusationes quum, uti superius declaravimus, non ex obortis in dioecesi inimicitiis, sed eius ex moribus causam sumpsisset, patebat satis cuiuslibet dioeceseos regimen illi impossibile fore.

At qua longanimitate Romana Ecclesia pollet illud indulsit paullatim Pontifex, ut inquisitio intermitteretur, futurum episcopi vitae modum sperans, qui admissa redimeret. Spem vero fefellit in dies magis eventus; incusationesque auctae sunt, ut nullam iam amplius medelae dilationem paterentur. Itaque Sacra Congregatio litteras iterum ad episcopum Maio mense huiusce anni misit, illum iubens intra mensem dioecesim linquere, ne ad ulteriora ipsa progrederetur.

At episcopus has litteras, arctissimam secreti legem frangens, Combesio gubernii praesidi eiusque sociis communicavit; qui proinde ad Pontificem rescribendum curarunt ut mandatis abdicaret, supputantes ab ipso episcopum iri depositum, ni a suo munere recederet.

Ad haec vero respondit Apostolica Sedes sibi nil aliud esse in animo quam legitimae inquisitioni episcopum submittere; quodsi iudicium exitum habuisset episcopo prorsus infensum, ita ut deponendus inde videretur, tunc ipsam concordatariae pactionis legibus fidelissime obtemperantem, iuxta statuta sese esse gesturam.

Iamque haec videbantur consulibus satisfuisse, quum Vallis Vidonis praesul, labente mense Iunio ad Summum Pontificem iterum scripsit: de patefacta Galliae consulibus Sedis Apostolicae epistola nullum verbum; sponsiones contra multae de itinere suo Romam futuro Octobri mense. Ad haec respondit vir eminentissimus publicis negotiis praepositus Urbem ipsi intra duas hebdomadas adeundam, ut sese ab incusationibus purgaret; at ille iterum acceptum iussum Combesio sociisque patefecit, atque de re monuit Apostolicam Sedem. Huic postremae epistolae iterum responsum ab emo viro fuit ut intra decimum diem episcopus Romae esset sub poena suspensionis «latae sententiae ab exercitio ordinis et iurisdictionis».

⚜

Similia Divionensi episcopo contigerant, in quem pariter ecclesiasticae incusationes motae fuerant, eoque erat processum ut, huius anni Februario mense, tirones seminarium linquere maluerint quam sacros ordines ab episcopi manibus suscipere. Itaque ineunte Martio mense, ad episcopum scriptum est ut a sacris ordinationibus ad tempus abstineret. Hanc ille epistolam magistratibus communicavit, qui Romam rescripserunt foederis illius celeberrimi pactiones sibi videri ab Apostolica sede hisce iussibus esse perruptas. Verum Aprili mense labente litterae sunt ad Divionensem quoque episcopum missae ut Romam veniret seseque ab incusationibus illatis coram sacro Tribunali excusaret; qui respondit spondens se circa medium Iunium mensem adventurum. Nondum vero, expleto mense, ille venerat, ita ut condicere illi diem opus fuerit ad veniendum sub poena suspensionis latae sententiae incurrenda. Quas litteras quum ille accepisset consulibus et ipsas notas fecit; qui proinde simili forma, qua de Vallis Vidonis dioeceseos rebus usi fuerant, ab Apostolica sede petierunt ut iussa episcopo communicata rescinderentur.

⚜

Verum emus vir Raphael Merry del Val iussa in utrumque episcopum inlata legitima undique esse clarissime ostendit fusa epistola, et pactiones celeberrimi foederis adhuc manere integras, neque ipsos articulos quos *organicos* vocant (a Gallico gubernio post «concordatum» additos numquam vero a Sede Apostolica recognitos), fuisse quidem violatos, quippe qui unice ad rationes sese referant, quas *de politia* vulgo appellant, circa ordinem in publico cultu exercendo, atque inde eorum inniti fundamento nemini bona fide licere; denique Pontificis in arbitrio minime esse ut imperium suum spirituale sibi a Deo concreditum abdicaret, vel alicuius manibus traderet.

⚜

His de caussis, quas ex documentis desumptas candide exposuimus, malum illud discrimen ortum, quod historia, testimonium veritatis, utrum Apostolica Sedes an Gallici administri moverint severe iudicabit.

FOEDUS VULGO *CONCORDATUM*
INTER APOSTOLICAM SEDEM ET GALLICUM GUBERNIUM
AN. MDCCCI SANCTUM (1).

Gubernium Reipublicae recognoscit religionem Catholicam Apostolicam Romanam, eam esse religionem quam longe maxima pars civium Gallicanae Reipublicae profitetur.

(1) Ut sociis nostris aequa sit potestas iudicandi de lamentabili illo discrimine, quod inter Apostolicam Sedem et Galliam exortum est, exemplum foederis (vulgo " concordati „) exhibemus inter utrumque exsistentis, atque a Secret aria Status in suis documentis vulgati. Socii praecipue articulum III considerent, sibique in mentem revocent " articulos organicos „ deinde additos, praeterquam quod ab altera contrahentium parte, id est ab Apostolica Sede, numquam fuerint recogniti, rationem tantum iuxta art. foederis I, habuisse " ordinationum quoad politiam, quas Gubernium pro publica tranquillitate necessarias „ se ducere declaraverit.

SUPELLEX AD RES DIVINAS.

Commentarii VOX URBIS administratio recto tramite suppeditat supellectilem omnem, qua tum in templis, tum in oratoriis ad res divinas uti solemus.

Mandata ad VOCIS URBIS administratorem (Romam, *via Alessandrina, 87*) mittantur, res praecise indicando quae quisque sibi cupit. Gratuito sumptuum aestimatio fiet.

SOCIIS MONITUM.

Sociis pluribus morem gerentes Idib. Novembr. an. MDCCCCII apud Commentarii *Vox Urbis* administratorem officium instituimus, quod de negotiis Ecclesiasticis esset; de expediendis scilicet rationibus omnibus, quae apud Romanae Ecclesiae « Congregationes » aguntur.

Itaque si quis procuratione nostra uti velit, profecto temperantiam in pretio, studium atque alacritatem in opere inveniet.

SATURIO

Comoedia latinis versibus conscripta a clarissimo viro Ioanne Baptista Francesia et per Commentarii VOX URBIS paginas vulgata, in volumen redacta est, quod apud Commentarii eiusdem administratorem venale prostat lib. 1.

☛ **IN LUDIS LITTERARUM OPTIMA TIRONIBUS SCENICE AGENDI EXERCITATIO.** ☚

riturus credebatur, in novas vires et opes praeclariores assurgit. Quis non memoret iuvenculum David deponentem regia Saul arma, et conclamantem se non posse sic armatum incedere, et tamen inermi brachio prostravisse gigantem?

Brevi eo deducta res est, ut vel penes duces, qui pugnis suis subversum simul et Pontificem et Catholicismum putabant, non modo victoriae ac triumphi spes omnis deciderit, sed iam aegre se pugnare sentiant, et neque diu posse resistere, neque a profligatione suprema se longe abesse praevideant. Apud enim cultiores populos Romana assurgit Ecclesia optimarum omnium rerum et inspiratrix et moderatrix, siqui essent hi aut haeresi aut schismate ab ipsa divisi; atque ipsis catholicis gentibus non minus quam acatholicis exploratum apparet hanc non pro incolumitate imperii, sed pro salute totius humani generis et dimicare et dimicasse.

Hinc futurum brevi est ut abdicatis calumniosis quibusvis opinionibus ad eam, tamquam ad vitae morumque magistram et ministram, redeant, in qua nihil apparet nisi quod et humanae perfectibilitati sit consentaneum tum in iis quae ad intellectum veritatemque sunt, tum in iis quae ad praxim quotidianae vitae referantur.

Sic igitur exstat et stabit in medio nationum omnium quasi maximum imperium late longeque dominans tum unitate et consensu mirabili virium ac tenacitate propositorum, tum indeficientia animi atque virtutis, quorum Roma fundamentum non quassabile sit, ac centrum, a quo lux et vita in populos dimittantur.

Haec fieri, tamquam in nube, potentissimae animadverterunt mentes, quum, satagente Pio IX, fel. recordationis Pontifice, efficaci verbo totus paene orbis terrarum commotus est. Ingens hoc opus Leonis XIII Pontificis sensit manum et animum, sentit nunc Pii X ad omnia in Christo instauranda invocantis et satagentis ut hac ratione Ecclesia Catholica veluti gentium et Mater et Regina vocem inferat suam, ubi de regundis ordinandisque populis sermo sit; iamque in Romana Ecclesia reges non aemulum, sed humani generis parentem libenter agnoscunt, amplectuntur.

Mirabilis haec certe glorificatio, et inopina quampluribus; quippe necessitate rerum ad novam civilis iuris constitutionem veniendum est, qua leges non ad hominum arbitria et opiniones edantur, sed eae sint, quales et decent et esse debent, aequa scilicet et iusta, cuius a *Numine* sit ratio tracta; neque alia sit Romae lex, alia Athenis, sed una eademque et haec optima omnibus, qua quisque et bene agat et beatissime vivat; unus autem publicarum rerum, sententiarumque regum omnium moderator Deus; namque ubi Spiritus Domini ibi libertas.

R. M.

EX AMERICIS

De Americanis itineribus.

Mihi in amplis vaporitrahis sedenti opportune venit in mentem, mirabilem Americanorum itinerum commoditatem et facilitatem, notatu dignam, cum cura investigare, quum inter omnes constet, haud parvam esse Europaea inter et Americana itinera differentiam.

Omnes ferro stratae viae non a gubernio, sed a variis societatibus et possidentur et administrantur; quarum plurimum interest, ut omnia quae peregrinatoribus voluptati sint et commodo, sedulo suppeditentur. Vehicula igitur amoena et ampla, circa quinquaginta pedes longa, nullis sepimentis divisa; media eorum tecta in quosdam formata fornices, quorum patulae fenestellae mirum in modum efficiunt, ut vehicula iucunde grateque ventilentur, quamquam inferiores iuxta viatores fenestrae sunt opertae, per quas apertas fuligo saepe et fumus incidit. Sellae corpori gratae et commodae, in quibus, holoserica veste indutis, molliter considere iuvat; sellarum arcus, quum versatiles sint, ita semper accommodantur, ut ad pyromachinam versus viatores sedeant; posticum in unoquoque vehiculo naturae necessitati percommodum, quo in plerumque perlucidum speculum et clara ad lavandum aqua, munditiae cultori in promptu sunt; insuper exteriori postici parti haud parvum frigidae aquae receptaculum est affixum, quo suam quisque sitim primo quoque tempore explere possit. Praeterea quum Americani reipublicae fautores omnes homines inter se aequales existiment, nulla in ditiores et statu nobiliores seiuncta sunt vehicula, sed ad cuncta omnibus patet aditus.

Quamvis res ita se habeat, tamen magna in vehiculis urbanitas, compressum saepe inter viatores silentium; alii toti in ephemeridibus, alii pallio exuti in libellos incumbunt, alii regionem lustrant, alii interdiu de civilibus rebus disputant. Ministri, qui schedulas aut perforant aut colligunt, perurbani et ne quid ultra a te postulent, alteram tuo petaso affigunt schedulam; nec incommode contingit, ut iuvenis famulus vehicula iterum tertiumque perambulans mellitas palato cuppedias et poma atque novissimas cuilibet curioso ephemerides variosque libellos laetus venumdet. Equidem doleo, multa, quae heic divenduntur, peregrinatoribus damno potius esse et detrimento, quam emolumento et utilitati...

Sunt etiam apud Americanos dextre constructa vehicula illa, vulgo *sleeping cars* nuncupata; quae quidem quum primum ingressus es, non potes, quin oculis fidem fere detractes. En! opipara tibi et lauta ornamenta, molles et iucundae sedes, in quibus deinde in lectulos mutatis in utramque aurem dormire tibi haud dubie volupe est. Io! nil te ex somno excitat, quamvis diversae ferro stratae viae forte transeundae sint, quum haecce vehicula ab una urbe usque ad destinatam urbem directe percurrant et ab uno in alium tramitem, viatoribus quiescentibus, facile dirigantur. Ubi primum experrectus es, te lavare, vestesque purgare, vel, mundo muliebri deditus, cerussae et purpurisso operam navare ex sententia potes; nec famuli desunt, qui tua ipsius calceamenta reddant nitida. Itaque quid mirum, quod Americani magna voluptate et utili compendio itinera faciunt, quum totam per diem ad expedienda negotia sumere noctemque inter dormiendum aliam urbem petere, ibique lauta facie, veste munda, nitidis calceis nova inire negotia iis mirum in modum liceat? Praeterea in longioribus itineribus alia amplissima sunt et luxuriose ornata vehicula, nec optima culina cum magnifico triclinio deest. Ecquid ultra?

Restat quidem ut pauca de bulgarum et vidulorum transvectione dicam, qua nil facilius, nil commodius. Namque viduli onere gravatus sarcinarum adeas diribitorem, qui quum locum, quo tendis, cognovit, tibi quandam tradit schedulam; quo peracto, nulla deinde tibi de vidulo cura et molestia, utpote quae cum fiducia mandasti, ea ut primum locum destinatum assecutus fueris, salva recipies et integra.

At id meam excitavit animadversionem, quod ferro stratae viae non tam firmae et stabiles, quam in Europa, exstructae esse videntur; insuper stationum aedificia, ubi vehicula consistere solent, parva plerumque et lignea; in maioribus tamen oppidis et operosis in urbibus maiora et amoeniora iam sunt aedificata.

Haec dum mente revolvo, Pittsburgo, fumoso illi ferri emporio, citius appropinquamus. Iam raucus perstrepit sibilus, et aes superiori pyromachinae parti affixum clare resonat; innumerae fere ferrariae officinae fumantes veniunt in conspectum; in quodam colle S. Spiritus collegium eminet, cuius diligentes discipuli nos latino poemate nonnunquam oblectant. Iamvero quum sub stationis tectum venimus, vehicula hilaris relinquo, dum hic illicque adstant viri, qui mulieribus descendentibus adminiculo sint, quod feminarum venerationi hisce in civitatibus excultae utique consentaneum est.

Proinde ipsam ingredior urbem. Hercle! quae operosa et industria vita! Viae plaustris, cisiis, carpentis, curribus rhedisque electride raptis, penitus refertae; arguti homines hinc illinc se corripiunt, festinant, properant, quasi eam, quam appetunt, vix possint contingere metam. Nil praeter rumorem et strepitum atque fragorem percellit aures. En vera Americanae urbis imago! Id unum autem magnopere laetor, quod tot in urbe sunt catholicae religionis templa, quae permultos heic fideles pane pascant caelesti, ne hi tot tantisque operibus abrepti in Deum tendere desinant!

Hil. Doswald.

FABULAE SELECTAE FONTANII
A IOANNE BAPT. GIRAUD LATINE REDDITAE
PASSIM RETRACTATAE A FRANCISCO XAV. REUSS (1).

CXXV. — Ostrea et duo Litigantes.

Cives forte duo repererunt ostreon unum,
Acta quod ad littus vexerat unda maris.
Monstrat uterque dapem digitis, oculisque ligurit;
Lis oritur, cuius viscera praeda beet.
Iunior en se demittit, rapturus ofellam;
Quem senior cubito praepedit atque manu,
Haec in verba: - « Prior qui ferclum viderit, ille
Hauriet; hausturo plausor et alter erit ».
Cui socius: - « Mihi lex - inquit - placet ista, favetque:
Lyncea vis oculis insidet hisce meis ».
- « Ast acies aquilina mihi; mihi visa priori
Ostrea ». - « Notuerat naribus ante meis ».

(1) Cf. num. sup.

Summus Pontifex pari modo recognoscit eamdem religionem maximam utilitatem maximumque decus percepisse, et hoc quoque tempore praestolari ex catholico cultu in Gallia constituto, necnon ex peculiari eius professione, quam faciunt Reipublicae Consules.

Haec cum ita sint atque utrinque recognita, ad religionis bonum internaeque tranquillitatis conservationem, ea, quae sequuntur, inter ipsos conventa sunt:

ART. I. Religio Catholica Apostolica Romana libere in Gallia exercebitur. Cultus publicus erit, habita tamen ratione ordinationum quoad politiam, quas Gubernium pro publica tranquillitate necessarias existimabit.

II. Ab Apostolica Sede, collatis cum Gallico Gubernio consiliis, novis finibus Galliarum dioeceses circumscribentur.

III. Summus Pontifex titularibus Galliarum Ecclesiarum Episcopis significabit se ab iis, pro bono pacis et unitatis, omnia sacrificia firma fiducia expectare, eo non excepto quo ipsas suas episcopales sedes resignent.

Hac hortatione praemissa, si huic sacrificio, quod Ecclesiae bonum exigit, renuere ipsi vellent (fieri id autem posse Summus Pontifex suo non reputat animo), gubernationibus Gallicanarum Ecclesiarum novae circumscriptionis de novis titularibus providebitur, eo qui sequitur modo.

IV. Consul primus Gallicanae Reipublicae, intra tres menses qui promulgationem Constitutionis Apostolicae consequentur, Archiepiscopos et Episcopos novae circumscriptionis dioecesibus praeficiendos nominabit. Summus Pontifex institutionem canonicam dabit iuxta formas, relate ad Gallias, ante regiminis commutationem statutas.

V. Item Consul primus ad Episcopales sedes, quae in posterum vacaverint, novos Antistites nominabit, iisque, ut in articulo praecedenti constitutum est, Apostolica Sedes canonicam dabit institutionem.

VI. Episcopi, antequam munus suum gerendum suscipiant, coram primo Consule iuramentum fidelitatis emittent, quod erat in more ante regiminis commutationem, sequentibus verbis expressum:

« Ego iuro et promitto ad Sancta Dei Evangelia, obedientiam et fidelitatem Gubernio per » Constitutionem Gallicanae Reipublicae statuto. Item, promitto me nullam communica» tionem habiturum, nulli consilio interfuturum, » nullamque suspectam unionem neque intra, » neque extra conservaturum, quae tranquilli» tati publicae noceat; et si tam in dioecesi » mea quam alibi, noverim aliquid in status » damnum tractari, Gubernio manifestabo ».

VII. Ecclesiastici secundi ordinis idem iuramentum emittent coram auctoritatibus civilibus a Gallicano Gubernio designatis.

VIII. Post divina officia, in omnibus catholicis Galliae templis, sic orabitur:

Domine, salvam fac Rempublicam:
Domine, salvos fac Consules.

IX. Episcopi, in sua quisque dioecesi, novas paroecias circumscribent; quae circumscriptio suum non sortietur effectum nisi postquam Gubernii consensus accesserit.

X. Item Episcopi ad paroecias nominabunt; nec personas seligent nisi Gubernio acceptas.

XI. Poterunt iidem Episcopi habere unum capitulum in cathedrali ecclesia, atque unum seminarium in sua quisque dioecesi, sine dotationis obligatione ex parte Gubernii.

XII. Omnia templa metropolitana, cathedralia, parochialia, atque alia quae non alienata sunt, cultui necessaria, Episcoporum dispositioni tradentur.

XIII. Sanctitas Sua, pro pacis bono felicique religionis restitutione, declarat eos qui bona Ecclesie alienata acquisiverunt, molestiam nullam habituros, neque a se, neque a Romanis Pontificibus successoribus suis, ac consequenter proprietas eorumdem bonorum, redditus et iura iis inhaerentia, immutabilia penes ipsos erunt atque ab ipsis causas habentes.

XIV. Gubernium Gallicanae Reipublicae in se recipit, tum Episcoporum, tum Parochorum, quorum dioeceses atque parochias nova circumscriptio complectetur, sustentationem quae cuiusque statum deceat.

XV. Idem Gubernium curabit ut catholicis in Gallia liberum sit, si libuerit, Ecclesiis consulere novis fundationibus.

XVI. Sanctitas Sua recognoscit in primo Consule Gallicanae Reipublicae eadem iura ac privilegia quibus apud Sanctam Sedem fruebatur antiquum regimen.

XVII. Utrinque conventum est quod in casu quo aliquis ex successoribus hodierni primi Consulis Catholicam Religionem non profiteretur, super iuribus et privilegiis in superiori articulo commemoratis, nec non super nominatione ad archiepiscopatus et episcopatus, respectu ipsius, nova conventio fiet.

Ratificationum autem traditio Parisiis fiet quadraginta dierum spatio.

Datum Parisiis, die 15 mensis Iulii 1801.

HERCULES CARDINALIS CONSALVI (*L. S.*)
J. BONAPARTE (*L. S.*)
J. ARCHIEP. CORINTHI (*L. S.*)
CRETET (*L. S.*)
Fr. CAROLUS CASELLI (*L. S.*)
BERNIER (*L. S.*)

ACCRESCENS
PONTIFICATUS ROMANI
SUBLIMITAS (1).

In Romani Pontificatus historia, quae monumentum ingens est maximae et splendidissimae institutionis, quam humanum genus nusquam assequutum est et adipisci valuit, cuius compos toto orbe terrarum futurum aliquando sit, nobis difficile non est summas distinguere lineas relationum inter Religionem nostram et humanam Societatem, inter Gratiam et Naturam recentioribus quatuor saeculis Europae effulgentium ac rutilantium.

Assurgente « Protestantismi » reformatione, Pontificatus Romanus, in quo nuperi sedentes uberrimos fructus decerpserant et collegerant a Societate Christiana, quam inter idololatras et barbaros plantaverant atque excoluerant, repente a gentibus Europaeis derelinqui quamplurimis conspexit, reliquos in ancipiti esse ut quantocius desererent, et aliud politice viverent, aliud religiose sentirent.

(1) Cfr. num. sup.

Iamque res ad triarios delapsa videbatur, ac de catholica religione conclamandum. Sed (mirabile visu et facto hoc eminet) Pontificatus Romanus, virtute et constantia plusquam humana, quantus erat ad muros et antemurale conversus, divini haeredii sui integritatem incolumitatemque tuens, quatuor perpetuis saeculis, – tot enim fere a Tridentino ad Vaticanum Concilium fluxerunt, – omnem adversariorum impetum repulit, atque ita retudit, ut illa pugnarum praeliorumque successio quasi cursus et successio crescentis in dies gloriae, et triumphus dogmatum continens videretur.

Atque haec dum in moenibus et circa maenia aguntur, Romano more domi disciplinam fraeno sub revocato coercebat, subruta erigebat, nutantia firmabat. Profecto nihil suo adiecisse imperio videbatur, qui reliqua sua vix tueretur; sed iam egregium erat et victoriae omen Pontificem Romanum unum esse omnibus parem, et unum posse contra omnes exsistere, circa quem inanes omnes effundebantur impetus, et intorta tela sine vulnere concidebant.

Prosequarne Romanam historiam? Quum de Romano Pontificatu sermo sit, aequum est non absurdum neque absonum certe Romana memorare. Dum Hannibal populatur Italiam, non unus in ipsas Carthaginis arces Scipio demittitur, et qui Romanum Pontificatum se destructuros facile rebantur, Pontificis Romani audientes dicto in suis provinciis imperiisque repererunt, et quamquam ingratiis iterum in suis regionibus constitutam hierarchiam catholicam pertulerunt.

At summis hisce reipublicae catholicae temporibus, tamquam immane monstrum, gigantea illa doctrina et nova vitae civilis dispositio, Protestantismo accubante, in Pontificatum novo belli genere incurrunt.

Et iam doctrina ultimum effata verbum est, sententiamque protulit, religionem non esse quid divinum, sed mere historicam et humanam necessitatem. Nova civilis vitae ac socialis dispositio ipsa quoque sententiam attulit, qua Pontificatui Romano civile regnum penitus eriperetur, atque huiusmodi dominatio inter vanas historiae recordationes amandaretur.

Iamque et illa novae scientiae portenta in cathedris et academiis celebrantur, iamque lactentium sermone crebrescunt; iamque regia Pontificum chlamys plaudentibus populis et in vota ruentibus vi et arte ad collum usque discerpta est.

Quis non autumet, quis non iuret Pontificatum Romanum et cum ipso Ecclesiam Catholicam penitus interemptum, funditus deletum? Et ipsi quidem sic fore asserebant, et de futuris iurabant.

Verumtamen hoc mirandum exstat, nec humanis consiliis forte explicandum. Pontificatus et Ecclesia non modo vivunt adhuc, sed pugnant, nec modo pugnant, sed vincunt.

Qui igitur terreni regni fastigio divulsus, et civili dominatione privatus brevi omnino inte-

tervallo interposito manibus teruntur etiamnunc; quibus est titulus: *I fasti della R. Casa di Savoia e della Monarchia; La Storia della Poesia in Piemonte; La Storia della Università degli studii in Piemonte; Il Cavalier Marino in Piemonte; Vita di Tommaso Vallauri scritta da esso.*

In his adnumerandae sunt, mea sententia, aliquot fabulae Milesiae, miro sapore elegantiaque compositae, nec equidem spernendae, quas animi causa per otium autumnale, scriptitabat, tenuiori ratione tamen, ut repentinorum quorumdam hominum vitia in litteris debacchantium subtiliter atque argute carperet.

« Est enim, – ait Osvaldus Berrinius, eius disciplinae alumnus atque amicus –, apud nostrum videre omnia prope scribendi genera, vel serio exculta, vel leviter, et quasi per iocum tentata, neque haec tamen ipsa sine multa laude. A Milesiarum fabularum amoenitate ad grave historiarum condendarum opus nihil ferme intentatum reliquit. Polystorem, epigraphum, philologum classicorum interpretem, iudicemque scriptorum, antiquae artis oratorem, omnia apud eum offendes. Quapropter verissime de se iudicasse dicendus est, quum rogatus ab amico, ut quidpiam de se scriberet, sub imagine sua, luce depicta, arrepto calamo, subitariam hanc inscriptionem exaravit:

LITTERAS LATINAS
IMPENSE COLVIT,
A CALVMNIANTIBVS
ACERRIME VINDICAVIT.

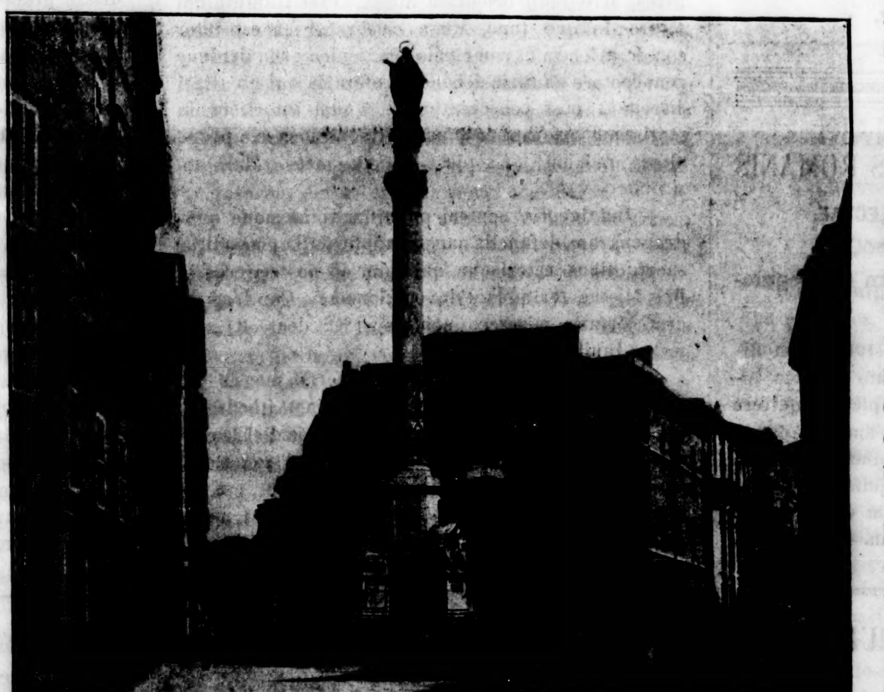
Nimirum, quod olim magnis laudibus Quintillianus memorat de Cicerone, cuius nomen apud Romanos idem erat atque summus orator, sic apud Subalpinos, quo tempore Thomas Vallaurius latinam eloquentiam tradidit in Athenaeo Taurinensi, eius nomen idem sonabat ac latinarum elegantiarum magister, et cultor, ita ut saepe submissa voce hominem transeuntem cives sibi monstrarent digito, dicentes: « En ille vir, qui Romanorum linguam tamquam nativam usurpat, quamque nos a matre olim didicimus! »

SUBALPINUS.

DE SACRA CONGREGATIONE
CHRISTIANO NOMINI PROPAGANDO
PRAEPOSITA.

Congregatio de Propaganda Fide originem repetit a Gregorio XV Pontifice, a quo, anno MDCLXII, constitutione *Inscrutabili Divinae Providentiae*, Congregationis finis hisce constituebatur: « Etsi a fel. rec. Romanis Pontificibus praedecessoribus Nostris pastorali vigilantia, ope, studio et industria elaboratum fuerit, ne tam multae messi deessent operarii et negotiatio haec sancta non negligeretur, nihilominus Nos, ut maiori cum vigilantia et fervore opus prosequi possimus et in posterum successores Nostri possint, nonnullorum Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium peculiari sollicitudine negotium committendum duximus, prout tenore praesentium committimus et demandamus ».

Urbanus VIII autem, qui Gregorio successit, Constitutione *Immortalis* Collegium de Propaganda Fide erexit, dictum a suo nomine Urbanum. Alumni qui in hoc collegium cooptari expostulant solemni iuramento se devovent sacris missionibus in perpetuum. Ad subveniendum vero huius Congregationis necessitatibus maximis omnia officia Ecclesiastica, nullo expetito tributo, huic Congregationi litteras et rescripta concedunt vi alterius ipsius Gregorii XV

Urbanae aedes S. Congregationis et Collegii de Propaganda Fide.

constitutionis *Inter multiplices*, qua etiam sancitum est ut « iura annuli cardinalitii », quae antea Camerae Apostolicae solvebantur, huic Congregationi cederent.

Praeterea Pius VII ei tradidit quoque omnes proventus spoliorum, qui Camerae Apostolicae antea pariter devolvebantur. Quae quidem spolia ea erant, quae ad saeculum usque VI diripere turbae consueverant, quando beneficia morte possessorum vacabant, palatia Episcoporum invadentes, unde omnia turmatim abripiebant.

Congregatio Christiano nomini propagando studium suum opesque ad Orientis populos praesertim, apud quos sua habuit incunabula Ecclesia Christi, convertit; atque Pius IX in constitutione *Romani Pontifices* die VI mens. Ianuarii an. MDCCCLXII ab indigentiis earum Ecclesiarum docuit morem esse obortum de Cardinalium conciliis ad rem constituendis. Et quidem pluribus annis ante Clementis VIII pontificatum peculiaris instituta fuerat Congregatio de rebus Graecorum; atque alia deinde sub eodem Pontifice erecta circa negotia fidei et religionis catholicae, paulo post appellata de Propaganda Fide. Praeterea Pius IX eadem constitutione cavit ut certa « commissio » ex membris Congregationis pro negotiis ritus orientalis constitueretur « ad revisionem et correctionem librorum Ecclesiae Orientalis curandam ».

Praesidium aliud ad rem validissimum eidem Congregationi suffectum est per officinam ab Urbano VIII institutam, quae in colligendis typis linguarum praecipue orientalium assiduam operam impenderet, quos tum ab officina Vaticana tum a Missionariis excepit. Itaque huiusmodi officina non solum exstitit πολύγλωττος ceteris tempore prior, sed ita dives, ut invidiam Napoleonis I excitaverit, qui eamdem praedatus est.

Plures officiales Congregationi Cardinalium adiuncti; ac praeter Secretarios duos, alterum negotiis ritus latini, alterum ritus orientalis, consultores ex utroque clero adlecti sunt. Secretariis autem pressius inserviunt ii qui vulgo « minutantes » atque « scriptores » appellantur, scriptis exarantes quae acta a Sacra Congregatione sunt, sive haec in « plena » Cardinalium congregatione deliberentur, sive in « congressibus », qui a Cardinali Praefecto cum minutantibus habentur. Interpretes non desunt inter officiales qui documenta de variis populis apud quos sacrae missiones habentur missa explicent; ex magistris vero qui apud Romanum Seminarium orientales linguas docent collegium philologicum orientale coalescit, quod eidem Congregationi maximae utilitati est.

Sed praeter « administrativam » hanc potestatem, quam tot viris et collegiis Congregatio exercet, iudicialis quoque et legislativa potestas illi non defuit. Ipsius enim Gregorii XV constitutione *Cum nuper ex iniuncto* d. XIII mens. Iunii an. MDCXXIII tribunal constitutum ex ea fuit, omni gaudens iurisdictione atque omnino huic Congregationi peculiare ad instar Congregationis S. Officii. At huiusmodi tribunal, reformatione ab Innocentio XI de Urbis tribunalibus inducta, paene abolevit.

Potestate quoque, uti diximus, legislativa haec Congregatio pollet, necessaria quidem, eaque amplissima, quam ad Missionum negotia tractanda ipse Gregorius XV talem addidit, ut Innocentius X Pontifex decreto, quod die XXX mens. Iulii an. MDCLII prodiit, sanxerit ut « decreta S. Congregationis Generalis de Propaganda Fide, quotiescumque sint a Praefecto eiusdem firmata, a Secretario subscripta et sigillo munita, vim et valorem habeant Constitutionis Apostolicae ac ab omnibus et singulis inviolabiliter serventur ». Ab hoc fonte potissimum manavit *ius Pontificium de Propaganda Fide;* siquidem hoc maxima ex parte constitutum fuit decretis, instructionibus et rescriptis ab eadem editis.

Sed quum iurisdictio in certos subditos exerceatur ratione territorii distinctos, inde regiones huic S. Congregationi subiectas enumerare iuvat. In Europa sunt: Anglia, Scotia, Hibernia, Suetia et Norvegia, Dania et Germania, Hollandia et Luxemburgensis terra, Helvetia, Graecia, Calpe seu Gibilterra, Candia et peninsula Bal-

Infensis ita dum verbis pugnatur utrinque,
Obvius en Cuias (1) *arbiter eligitur.*
Ille gravi vultu geminas, dum spectat uterque,
Discludens valvas, interiora vorat.
Absterxis exinde labris: - « Themis aequa - profatur -
Vos amat, et concham donat utrique suam.
Donat gratuito: vos ergo, lite soluta,
Ad vestros placida mente redite lares ».
Grandia quot vidi patrimonia, iudice laeto,
Laetis causidicis, lite perire mala!
Auri vim totam praetoria devorat aula;
Partibus una, vacans aere, crumena manet.

(1) Cuias Iacobus, celeberrimus apud Gallos saeculo XVI iurisconsultus, decem scripsit volumina in fol., non semel typis edita: ubi tamen, nescio qua de causa, non *Cuias* ille, sed *Cuiacius* appellatur.

THOMAS VALLAURIUS.

Ex nobilis Caroli Boucheroni disciplina, de qua in hoc ipso Commentario latinam eloquentiam apud Archigymnasium Taurinense recolentes, fuse loquuti sumus (1), multi equidem exierunt alumni, qui immortalis magistri vestigiis insistentes, Subalpinis decus in latinis litteris excolendis, non modo servarunt, sed, si ita mihi dicere licuerit, etiam atque etiam auxere. Spectant haec mea novissima verba potissimum ad Thomam Vallaurium, qui, nostra aetate, in eloquentia latina tradenda principem locum in athenaeo maximo obtinuit, et famam nominis sui perpetuo studio atque constantia, praeter Italiae fines, ad Gallos Germanosque protulit, atque unus ferme exstitit, per quem inter paucas, quas ab antiqua Romanorum sapientia laudes Italia ad hanc usque diem servavit, hanc etiam retinuit.

Thomas Vallaurius, Clusiae natus apud Cuneenses anno V saeculi nuper elapsi, adhortante in primis patre, quem doctorem adhibuit vel a teneris unguiculis, ut ipse de se confidenter narrat, illam studiorum latinorum rationem est ingressus, ex qua, veluti ex clara omnis scientiae disciplina, magnam gloriam laudemque sibi comparavit. Sic enim, divina ferente voluntate, quum maxime apud nos adhuc viveret vigeretque Boucheroni memoria et desiderium, ne tanti hominis iacturam gravius sustinerent Subalpini, factum est, ut ipse optimus eius disciplinae alumnus, latinam eloquentiam traderet, brevi admodum interposito spatio ab eius excessu, ex eodem suggestu, eadem discipulorum voluptate, civiumque gloria. Ipse enim in magno Archigymnasii auditorio, coram frequentissimo adstantium doctorum concursu, quum ad coronam oraret, de se eleganter, more suo, vel in ipso curriculi exordio, disseruit: « Namque si superioris temporis spatium respiciens, vel primae aetatulae memoriam repetam, video, me in Romanorum litteris tantum temporis atque operae posuisse, ut si minus ingenii et doctrinae laude cum praestantissimis sum comparandus, diligentia certe et voluntate proxime accedam » (2).

Vir plane singularis, qui felicissimo ingenio natura donatus, se tamen quidpiam magnum in litteris haud consecuturum existimabat, nisi in veteribus esset scriptis studiose et multum volutatus.

(1) Cfr. an. VI, n. XVII, XX, XXIII, XXIV.
(2) *De laudibus Regis Caroli Alberti*, oratio habita prid. Non. Novembr. an. MDCCCXXXXIII.

Quare optime de Thoma Vallaurio, et de eius operibus scripsit Didacus Vitriolius, egregius ille vir, qui olim praemium sibi obtinuerat in poetico certamine, quod Amstelodami singulis annis proponitur, quum amicus amico hunc titulum dedit:

THOMAE VALLAVRIO SVBALPINO
PRAEDIVITIS VENAE SCRIPTORI
QVOD BACCHANTIBVS PER ITALIAM BARBARIS
ROMANO ELOQVIO INFENSIS
IPSE VNVS VOCE ET EXEMPLO
FVGIENTES AB AVSONIAE FINIBVS
LATINAS CHARITES RETINEAT
ITALI OMNES
CONSERVANDAE MAIORVM GLORIAE
CVPIENTISSIMI
INGENTES GRATIAS AGVNT.

Ipse enim multa civibus et varie actuosissimae vitae exempla praebuit, eique contigit, quod Plinius beatissimum putat, ut *multa scribenda fecerit*, et *scripserit legenda*.

Thomas Vallaurius.

De publica quoque civium institutione optime meritus, quo nullum in patriam insignius conferri beneficium potest, per quinquaginta et amplius annos, primum pueris ipse instituendis operam naviter dedit, deinde in futuris puerorum magistris fingendis singularem industriam probavit, mox quinquevir scholis moderandis ordinis secundi in eadem studia sapientem sollicitumque amorem ostendit, quem ex angustiore loci dignitate ac luce, inter populares oratores legibus ferendis in Subalpinorum regno, suffragio civium cooptatus confirmavit.

Sicque vir honestissimus debitum patriae officium cumulate persolvere putavit.

Viginti vix annos natus, humaniorum litterarum lauream in Archigymnasio Taurinensi est magna cum laude consecutus. Magisterium suum inchoavit Albae Pompeiae ad Tanarum, mox rhetoricam Fossani docuit in Collegio urbano apud Sodales quibus est nomen a Somascha inditum, denique, ad maiora maxime spectans, Augustam Taurinorum, florente adhuc aetate, rediit, ut inter Decuriales doctores litteris tradendis summo honore cooptaretur.

Alexandriae Statiellorum brevi tempore docens moratus, horis subsecivis, quae sibi a schola vacuae erant, vitam Thomae Valpergae, quam Boucheronus latine conscripserat, pari elegantia eademque sermonis puritate, in vulgare eloquium conversam, in vulgus edidit. At quum latinis quoque litteris inclaresceret, suadente ipso Carolo Boucherono, praefatus est Ciceroni, quem Iosephus Pomba edebat: quod magister, multis rebus distentus et adversa iam usus valetudine, alumno carissimo ultro concessit.

In obitu magistri, anno MDCCCXXXVIII, Commentarium evulgavit latino eloquio conscriptum, et adeo casta ac nativa elegantia, candidoque amore et desiderio, ut maximis laudibus vel apud exteras gentes probaretur, et semel atque iterum edi mereretur. Quibus evulgatis operibus, etiamsi publice passim omnes profiterentur Thomam Vallaurium excepturum esse Carolum Boucheronum, attamen, ut tunc mos ferebat, in eius locum suffectus est Franciscus Lauterius, qui gravissimum latinae eloquentiae tradendae munus aegre ob longam valetudinem adsumsit. Sed vix biennium officio suo perfunctus est, quum morbo tentatus diu elanguit, et omnium discipulorum moerore tandem obiit. Ipse in amici locum tandem successit, postquam eius antea sustineret personam. In eius obitu, auditores suos alloquens, in schola luctuosum amici funus huiuscemodi verbis est prosecutus: « Lamentabili autem casu, qui me collega humanissimo, vos optimo doctore orbavit, adeo sum affectus, auditores, ut numquam antea meminerim, me tantum capere animo dolorem. Namque memoria repetebam, abhinc annos XXII, ambo florentes aetate, dum politioribus litteris operam daremus, praeceuntibus doctissimis viris, Carolo Boucherono et Iosepho Biamontio, eam amicitiam nos contraxisse, quae numquam postea fuit dissociata.... Sed quando illum fata interceperunt, neque alia ratione iam licet nostram ei benevolentiam testari, illius interitum sic feramus, ut numquam de humanissimo viro cogitemus, quin egregias ipsius virtutes meritis laudibus complectamur ».

Haec volui verba in medium liberius proferre, ut eius dicendi rationem facto noverimus, et quo desiderio ac frequentia, latinarum elegantiarum dulcedine capta ad eius scholam Subalpina soboles adventaret.

Infinitus sim si velim singula persequi, quibus noster ingenium atque alacritatem studuit exercere.

Nemo sane ignorat quam aurea tempora fuerint, si de Subalpinis sermo esset, imperitante Carolo Alberto, quantoque studio grati cives praestantem optimi parentis curam ac prudentiam prosequerentur, qui in republica administranda illuc solum spectabat, ut gens Subalpina opibus firma, copiis locuples, gloria ampla, virtute honesta, nihil sibi ad felicitatem deesse arbitraretur.

Quum noster cuncta sc cumulate a rege Carolo Alberto accepisse profiteretur, totus fuit in laudibus huic adtribuendis. Nec modo in *Orationibus*, quae alternis annis habebantur studiis auspicandis in Auditorio Maximo Taurinensi, sed in continuis operum editionibus illuc admodum tendebat, ut voce atque exemplo lectissimum Italis campum in historia conscribenda proponeret, in quo pro dignitate exsultare potuisset eloquentia. Quae quum ita sint, quid mirum si inter scholasticas curas, in studia incumbens, tot edidit volumina italico sermone exarata, quae nullo quasi temporis in-

vel per sacerdotes sibi subditos, si agatur de Ordinario dioecesano, aut Praelato regulari.

2° Utile tempus ad manualium Missarum obligationes implendas esse mensem pro Missa una, semestre pro centum Missis, et aliud longius vel brevius temporis spatium plus minusve, iuxta maiorem ve minorem numerum Missarum.

3° Nemini licere tot Missas assumere quibus intra annum a die susceptae obligationis satisfacere probabiliter ipse nequeat; salva tamen semper contraria offerentium voluntate, qui aut brevius tempus pro Missarum celebratione sive explicite sive implicite ob urgentem aliquam causam deposcant, aut longius tempus concedant, aut maiorem Missarum numerum sponte sua tribuant.

4° Quum in decreto *Vigilanti* diei XXV mensis Maii an. M DCCC XCIII statutum fuerit « ut in po» sterum omnes et singuli ubique locorum beneficiati » et administratores piarum causarum, aut utcumque » ad Missarum onera implenda obligati, sive eccle» siastici sive laici, in fine cuiuslibet anni Missarum » onera, quae reliqua sunt, et quibus nondum satis» fecerint propriis Ordinariis tradant iuxta modum » ab iis definiendum »; ad tollendas ambiguitates Emi Patres declarant ac statuunt, tempus his verbis praefinitum ita esse accipiendum, ut pro Missis fundatis aut alicui beneficio adnexis obligatio eas deponendi decurrat a fine illius anni intra quem onera impleri debuissent; pro Missis vero manualibus obligatio eas deponendi incipiat post annum a die suscepti oneris, si agatur de magno Missarum numero; salvis praescriptionibus praecedentis articuli pro minori Missarum numero, aut diversa voluntate offerentium.

Super integra autem et perfecta observantia praescriptionum, quae tum in hoc articulo, tum in praecedentibus statutae sunt, omnium ad quos spectat conscientia graviter oneratur.

5° Qui exuberantem Missarum numerum habent, de quibus sibi liceat libere disponere (quin fundatorum vel oblatorum voluntati quoad tempus et locum celebrationis Missarum detrahatur), posse eas tribuere praeterquam proprio Ordinario aut S. Sedi, sacerdotibus quoque sibi benevisis, dummodo certe ac personaliter sibi notis et omni exceptione maioribus.

6° Qui Missas cum sua eleemosyna proprio Ordinario aut S. Sedi tradiderint ab omni obligatione coram Deo et Ecclesia relevari.

Qui vero Missas a fidelibus susceptas, aut utcumque suae fidei commissas, aliis celebrandas tradiderint, obligatione teneri usque dum peractae celebrationis fidem non sint assequuti; adeo ut si ex eleemosynae dispersione, ex morte sacerdotis, aut ex alia qualibet etiam fortuita causa in irritum res cesserit, committens de suo supplere debeat, et Missis satisfacere teneatur.

7° Ordinarii dioecesani Missas, quas ex praecedentium articulorum dispositione coacervabunt, statim ex ordine in librum cum respectiva eleemosyna referent, et curabunt pro viribus ut quamprimum celebrentur, ita tamen ut prius manualibus satisfiat, deinde iis, quae ad instar manualium sunt. In distributione autem servabunt regulam decreti *Vigilanti*, scilicet « Missarum intentiones primum distribuent » inter sacerdotes sibi subiectos, qui eis indigere no» verint; alias deinde aut S. Sedi, aut aliis Ordinariis » committent, aut etiam, si velint, sacerdotibus extra» dioecesanis, dummodo sibi noti sint omnique excep» tione maiores », firma semper regula art. VI de obligatione, donec a sacerdotibus actae celebrationis fidem exegerint.

8° Vetitum cuique omnino esse Missarum obligationes et ipsarum eleemosynas a fidelibus vel locis piis acceptas tradere bibliopolis et mercatoribus, diariorum et ephemeridum administratoribus, etiamsi religiosi viri sint, nec non venditoribus sacrorum utensilium et indumentorum, quamvis pia et religiosa instituta, et generatim quibuslibet, etiam ecclesiasticis viris, qui Missas requirant, non taxative ut eas celebrent sive per se sive per sacerdotes sibi subditos, sed ob alium quemlibet, quamvis optimum, finem. Constitit enim id effici non posse nisi aliquod commercii genus cum eleemosynis Missarum agendo, aut eleemosynas ipsas imminuendo: quod utrumque omnino praecaveri debere S. Congregatio censuit. Quapropter in posterum quilibet hanc legem violare praesumpserit aut scienter tradendo Missas ut supra, aut eas acceptando, praeter grave peccatum quod patrabit, in poenas infra statutas incurret.

9° Iuxta ea quae in superiore articulo constituta sunt decernitur, pro Missis manualibus stipem a fidelibus assignatam, et pro Missis fundatis aut alicui beneficio adnexis (quae ad instar manualium celebrantur) eleemosynam iuxta sequentes articulos propriam, numquam separari posse a Missae celebratione, *neque in alias res commutari aut imminui*, sed celebranti ex integro et in specie sua esse tradendam, sublatis declarationibus, indultis, privilegiis, rescriptis sive perpetuis sive ad tempus, ubivis, quovis titulo, forma, vel a qualibet auctoritate concessis et huic legi contrariis.

10° Ideoque libros, sacra utensilia vel quaslibet alias res vendere aut emere, et associationes (uti vocant) cum diariis et ephemeridibus inire ope Missarum, nefas esse atque omnino prohiberi. Hoc autem valere non modo si agatur de Missis celebrandis sed etiam si de celebratis, quoties id in usum et habitudinem cedat, in subsidium alicuius commercii vergat.

11° Item sine nova et speciali S. Sedis venia, (quae non dabitur nisi ante constiterit de vera necessitate, et cum debitis et opportunis cautelis), ex eleemosynis Missarum, quas fideles celebrioribus Sanctuariis tradere solent, non licere quidquam detrahere, ut ipsorum decori et ornamento consulatur.

12° Qui autem statuta in praecedentibus articulis 8, 9, 10 et 11, quomodolibet aut quovis praetextu perfringere ausus fuerit, si ex ordine sacerdotali sit, suspensioni *a divinis* S. Sedi reservatae et ipso facto incurrendae, obnoxius erit; si clericus sacerdotio nondum initiatus, suspensioni a susceptis ordinibus pariter subiacebit, et insuper inhabilis fiet ad superiores ordines assequendos; si vero laicus, excommunicatione latae sententiae Episcopo reservatae obstringetur.

13° Et cum in const. *Apostolicae Sedis* statutum sit excommunicatione latae sententiae Summo Pontifici reservatae subiacere « colligentes eleemosynas » maioris pretii, et ex iis lucrum captantes, faciendo » eas celebrare in locis ubi Missarum stipendia mi» noris pretii esse solent » S. C. declarat, huic legi et sanctioni per praesens decretum nihil esse detractum.

14° Attamen ne subita innovatio piis aliquibus causis et religiosis publicationibus noxia sit, indulgetur ut associationes ope Missarum iam initae usque ad exitum anni a quo institutae sunt protrahantur. Itemque conceditur ut indulta reductionis eleemosynae Missarum, quae in beneficium Sanctuariorum aliarumve piarum causarum aliquibus concessa reperiuntur, usque ad currentis anni exitum vigeant.

15° Denique quod spectat Missas beneficiis adnexas, quoties aliis sacerdotibus celebrandae traduntur, Eminentissimi Patres declarant ac statuunt, eleemosynam non aliam esse debere quam synodalem loci in quo beneficia erecta sunt.

Pro Missis vero in paroeciis aliisque ecclesiis fundatis eleemosynam, quae tribuitur, non aliam esse debere quam quae in fundatione vel in successivo reductionis indulto reperitur in perpetuum taxata, salvis tamen semper iuribus, si quae sint, legitime recognitis sive pro fabricis ecclesiarum, sive pro earum rectoribus, iuxta declarationes a S. C. exhibitas in *Monacen.* XXV mens. Iulii M DCCC LXXIV et *Hildesien.* XXI mens. Ianuarii M DCCC XCVIII.

In *Monacen.* enim « attento quod eleemosynae Mis» sarum quorundam legatorum pro parte locum te» nerent congruae parochialis, Emi Patres censuerunt » licitum esse parocho si per se satisfacere non pos» sit, eas Missas alteri sacerdoti committere, attributa » eleemosyna ordinaria loci sive pro Missis lectis, » sive cantatis ». Et in *Hildesien.* declaratum est, » in legatis Missarum aliqua in ecclesia fundatis re» tineri posse favore ministrorum et ecclesiarum in» servientium eam redituum portionem, quae in limine » fundationis, vel alio legitimo modo, ipsis assignata » fuit independenter ab opere speciali praestando pro » legati adimplemento ».

Denique officii singulorum Ordinariorum erit curare ut in singulis ecclesiis, praeter tabellam onerum perpetuorum et librum in quo manuales Missae, quae a fidelibus traduntur, ex ordine cum sua eleemosyna recenseantur, insuper habeantur libri in quibus dictorum onerum et Missarum satisfactio signetur.

Ipsorum pariter erit vigilare super plena et omnimoda executione praesentis decreti; quod Sanctitas Sua ab omnibus inviolabiliter servari iubet, contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Datum Romae ex S. C. Concilii die XI mens. Maii an. M DCCCC IV.

VINCENTIUS Card. Ep. Praen., *Praef.*
C. DE LAI, *Secret.*

Spatio deficiente, ad proximum numerum delegamus Pontificias litteras ad Emum Card. Urbis Vicarium missas, quibus clerici omnes et sacerdotes Romam, studiorum causa, adeuntes, Seminaria vel Collegia ecclesiastica ingredi praecipiuntur; nos autem in commodum Sociorum latine reddidimus.

DIARIUM VATICANUM.

(Die XXI mens. Iulii - d. XX mens. Augusti M DCCCC IV).

Coram SSmo admissiones.

Praeter Purpuratos Patres, Urbanos antistites aliosque ministros, qui sui cuiusque muneris gratia Pontificem de more adiverunt, inter viros apud Ipsum admissos peculiari nota digni sunt iuxta admissionis diem: adulescentes ex plebe inter Urbanas regiones « Montium » et « Esquiliarum » congregati ad militarem recreationem catholice excipiendam; Alois. el Khazen, procurator gefilis Congfiis Maronitarum; Wolfram De Rothenam dynasta, legatus extraordinarius atque administer gefilis Borussorum apud Apostolicam Sedem; p. Gregorius a Iesu et Maria, minister generalis sodalium excalceatorum SSmae Trinitatis; Capitulum basilicae-collegiatae S. Mariae *in via Lata* de Urbe, ab emo Card. titulari Aloisio Macchi coram adductum; Iosephus Gutierrez de Agüera, Hispaniae legatus apud Apostolicam Sedem; p. Sanctos Sorini, rector gefilis Cleric. Reg. a Matre Dei; Urbani cives e paroeciis S. Mariae *e fornacibus*, S. Petri in Vaticano, S. Spiritus *in Sassia*; suburbani cives e paroec. S. Honufrii et B. Virginis *de Rosario*; Hieronymus Fani comes; p. Petrus Armengaudius Valenzuela, magister gefilis Mercedariorum; Carolus Pagani-Incoronati marchio; adulescentes ex Urbano « recreatorio » cui a Marco Antonio Columna duce nomen, quorum signo Pontifex sollemniter benedixit; p. Felix Fioretti, praepositus gefilis Congfiis S. Pauli Apost., vulgo Barnabitarum; Stanislaus Medolago Albani, comes, populari Italorum catholicae actioni praepositus; Maximilianus d'Erp dynasta, administer gefilis et legatus extraordinarius Belgarum apud Apostolicam Sedem; Brasilienses nautae ad Italiae litus appulsi.

Pontificiae electiones.

Ad Servorum Dei beatificationem, Beatorumque canonizationem proxime habendas procurator electus est emus vir Aloisius Tripepi; ad praecavendas autem et dirimendas de re controversias deputati sunt emi Patres Cardinales Aloisius Tripepi idem, Antonius Agliardi, Dominicus Ferrata, Ioan. Bapt. Casali Del Drago, Sebastianus Martinelli, Desideratus Mathieu, Aloisius Macchi; excmi viri Petrus Piacenza, Diomedes Panici, Alexander Verde, Angelus Mariani, Franciscus Riggi. Praesides denique Postulatorum dicti sunt Xaverius di Canzano et Iosephus di Bisogno, Vaticanae basilicae canonici.

— Emus vir Sebastianus Martinelli inter Patres S. Congfiis rerum ecclesiasticarum extra ordinem, et emus vir Iosephus Calasanctius Vives y Tuto inter Patres SS. Rit. Congfiis cooptantur.

canica. In Asia: imperium Turcicum, Persia, Arabia atque India, regiones Indo-Sinenses, imperium Sinarum, et Malesia. In Africa omnes missiones quae ibi florescunt. In America Canadiana omnis regio, Antillae et Guyana, civitatesque foederatae boreales in provincias divisae, denique Patagonicae sacrae missiones ad austrum. In Oceania tandem missiones omnes, quae ibi agitantur.

Negotia iudicialia per supplices libellos Congregationi proponuntur atque bis in hebdomada « congressus » habentur; « plenaria » autem Congregatio bis in mense convenit. Negotia referuntur in congressu a minutantibus; in Congregatione a Cardinali « ponente », qui decisivum votum habet. Statutum vero fuit non licere partibus hac coram Congregatione contendentibus advocatorum opera uti; neque ad negotia non iudicialia « agentes » constituere.

EX SS. CONGREGATIONIBUS ROMANIS

SENTENTIAE NOVISSIMAE SELECTAE.

Ex Congregatione Episcoporum et Regularium:

— Superior Regularis, ante expostulationem dispensationis Apostolicae pro candidato ad vota solemnia admittendo triennio nondum expleto, exquirere debet votum Capituli mere consultivum, adnotando tamen in ipsa supplicatione quale fuerit iudicium Capituli circa personam candidati, quin postea, obtenta S. Sedis dispensatione, alterum votum expostulet. (Ex decr. d. XXVI mens. Ian. an. M DCCCC IV).

— Magister novitiorum nequit munere examinatoris fungi pro admissione ad professionem quando agitur de suis Novitiis: potest autem si agatur de Novitiis, quorum curam non habet. (Ex decr. d. XIV mens. Iunii an. M DCCCC IV).

Ex Congregatione de Propaganda Fide:

— Insula de Schikoku, a dioecesi Osakensi seiuncta, in Apostolicam Praefecturam erigitur et RR. PP. Dominicanorum curis committitur. (Ex decr. d. XXVII mens. Ianuarii an. M DCCCC IV).

Ex Congregatione Sacrorum Rituum, Indulgentiarum et SS. Relliquiarum:

— Canonici ante altare, in quo Missa celebratur, transeuntes a consecratione usque ad communionem, genu dextero tantum flectere debent. Non vero idem modus genuflectendi servandus est a quolibet sacerdote, qui, sive ad altare procedit Missam celebraturus, sive redit celebrata Missa, transit ante aliud altare, in quo tunc Missa celebratur et est inter consecrationem et communionem. Unico genu denique genuflectere tantum debent ceroferarii, qui ab altari discedunt post consecrationem, quum intorticia in sacristiam referunt et quum statim ad loca sua prope altare redeunt. (Ex decr. d. XX mens. Maii an. M DCCCC IV).

— Indulgentia septem annorum totidemque quadragenarum, defunctis quoque applicabilis, conceditur sacerdotibus ceterisque qui cum eo post preces in fine Missae ter addant invocationem: « Cor Iesu sacratissimum, miserere nobis ». (Ex decr. d. XVII mens. Iunii an. M DCCCC IV).

— Festum duplex maius affixum certae mensis diei occurrens cum festo dedicationis ecclesiae cathedralis, vel cum alio festo duplici primae classis diei Dominicae affixo, nec habens deinde usque ad XXX mens. Decembris diem liberam, in quam reponatur, est penitus eo anno omittendum. (Ex decr. d. VIII mens. Iulii an. M DCCCC IV).

ACTA PONTIFICIA.

Decretum Sanctissimi per S. Congr. Concilii vulgatum de observandis et evitandis in Missarum manualium satisfactione.

Ut debita sollicitudine Missarum manualium celebratio impleatur, eleemosynarum dispersiones et assumptarum obligationum obliviones vitentur, plura etiam novissimo tempore S. Concilii Congregatio constituit. Sed in tanta nostrae aetatis rerum ac fortunarum mobilitate et crescente hominum malitia, experientia docuit cautelas vel maiores esse adhibendas, ut piae fidelium voluntates non fraudentur, resque inter omnes gravissima studiose ac sancte custodiatur. Qua de causa Emi S. C. Patres semel et iterum collatis consiliis, nonnulla statuenda censuerunt, quae SSmus. D. N. Pius PP. X accurate perpendit, probavit, vulgarique iussit, prout sequitur.

Declarat in primis Sacra Congregatio manuales Missas praesenti decreto intelligi et haberi eas omnes quas fideles oblata manuali stipe celebrari postulant, cuilibet vel quomodocumque, sive brevi manu, sive in testamentis hanc stipem tradant, dummodo perpetuam fundationem non constituant, vel talem ac tam diuturnam ut tamquam perpetua haberi debeat.

Pariter inter manuales Missas accenseri illas, quae privatae alicuius familiae patrimonium gravant quidem in perpetuum, sed in nulla ecclesia sunt constitutae, quibus Missis ubivis a quibuslibet sacerdotibus, patrisfamilias arbitrio, satisfieri potest.

Ad instar manualium, vero esse, quae in aliqua ecclesia constitutae, vel beneficiis adnexae, a proprio beneficiario vel in propria ecclesia hac illave de causa applicari non possunt; et ideo aut de iure, aut cum S. Sedis indulto, aliis sacerdotibus tradi debent ut iisdem satisfiat.

Iamvero de his omnibus S. C. decernit:

1° Neminem posse plus Missarum quaerere et accipere quam celebrare probabiliter valeat intra temporis terminos inferius statutos, et per se ipsum

AESTIVA DIVERTICULA

In via ducta ferrea de socialismo colloquium (1).

— Perridicule interrogas, pace tua dixerim. Si credentes in Evangelium, inter eos quos clericales inepto vocabulo dicis, reponendi sint, vir clericalis, si scire cupis, a vertice ad imos talos ego sum. Immo vero, quamdiu ipse vel quilibet ex tuis alius novum praestantiusque Evangelium haud conditis, Evangelio veteri, velitis nolitis, utraque manu subscribo.

— Ad ordinem civilem instaurandum nil Evangelio est opus.

— Ludo ais amoto?

— Cur ludam? Nos cuiusque ordinis cives recta bonorum administratione ditare volumus, ex qua maiora commoda profluent moresque meliores. Saturnia regna rediisse videbuntur, mihi crede. Ad hoc obtinendum religio potius incommodum. Suam quilibet, si vult, colat; si nullam habeat, satius. Ego quidem Christiana religione puer imbutus fui, quam adhuc sorores meae suavissimae in deliciis habent atque mirifice colunt. Haud diu sane est (fatebor enim), quum socialistarum placita sequor, quorum naturam perscrutato iam mihi tam firmiter de eorumdem veritate suasum est, ut ad ea sectanda Curiones, Praesules, Patres Cardinales, Piumque ipsum X pontificem, si possem, allicerem.

— Si posses!... contra votum tibi usque nunc accidit, aut ego fallor.

— Sane quidem: isti omnes, veluti agmine facto, nobiscum manus conseruerunt. At qui in Gallia rempublicam administrant religiosos Ordines per hos dies e patriae finibus expulerunt, quod nos Itali imitabimur, uti spero. Viri Deo devoti in claustris delitescentes, iampridem conclamarunt ad arma, in aciem mox prodituri, acutissimis gladiis instructi: hi sunt adversarii nostri magis reformidandi!

— Quidquid est, viri Deo devoti iure suo utuntur.

— Nolim te esse eorum sectatorem; numquid...

— Tertio idem interrogas. Desine hoc a me petere, vir optime: si pulchre vereque loquantur, sector quos volo. Veritatem libens undequaque, vel ex ore adversarii audio. Id tantum affirmo, parvi esse laboris agnoscere socialistarum placita inter calentis phantasiae figmenta amandanda esse. Age sis, si bene me memini, nuper dixisti socialistas oeconomicam instaurationem velle. Quo consilio id vultis?

— Iam dixi: ut aequior distribuatur operariis merces, simulque brevius labori tempus praefiniatur.

— Qua via id speratis vos consequuturos?

— Suadendo operariis ut heros alloquantur, et aequiores ab ipsis pactiones petant, dum inter haec ab opere omnino abstinent.

— Nec vim ullam infertis, ut...

— Nullam; immo vim quamlibet inferri omnino prohibemus, ut commode novae inter heros atque operas conducticias pactiones conficiantur.

— Nullam vim adhibetis, desertionem tamen operis exposcitis. Scire equidem velim, quo nomine nisi violentiae ista operis desertio vocanda sit. Quousque tandem vulgi credulitate abutemini? Integrum sit operariis ab opere abstinere, quum ad id a vobis non alliciantur. Falso inclamatis: « Libertatem sartam tectamque volumus; vim prohibemus » scio enim quo tandem spectetis. Ipse nuper dixisti G... oppidum ea mente petere ut operarios ad opus deserendum inducas. Ecquis, aedepol, tibi hanc demandavit provinciam? Hoc temerarium et violentum est. Nec dicere audeam quanto detrimento ipsis operariis id sit futurum. Adde quod acuis odium in heros, quos ad concedendum urges iuxta operariorum petitiones. Neque ulla suppetit alia via quae virum honestum deceat atque Christianae legis servatorem?

— Nempe dixi te unum illorum esse.

— Nempe senseram me in hominem incidisse, qui, patrum suorum fide contemta, in gregem socialistarum sese proiecit, ignarus poene quid ageret. Nec miror: ii praesertim qui mediocriter sapiunt, insidiis profligatorum hominum facili ratione excipiuntur. Tu - absit verbo invidia - haud mihi videris....

(Ad proximum numerum). CRIVELLIUS.

(1) Cf. num. sup.

SOCIIS MONITUM.

SSmi Dni N. PII PP. X IMAGO, qua superiorem Commentarii nostri numerum decoravimus, ex tabula aere cusa desumpta est, quam renovata nuper ad gloriam antiquissimam officina Urbani hospitii S. Michaelis ad Ripam post menses septem assidui indefessique laboris recens edidit. Imaginem autem ipsam deligimus, quum vultus vigorem, oculorum vim lineamentaque Patris amantissimi praeter ceteras aperiat, itemque artis opus proferat selectissimum, quemadmodum Ipse Pontifex, — qui pro animi sui benignitate pluries artificem apud se admisit, coram eo constiturus, ut opus omnibus numeris absolveret, — recognovit, autographon denique sub exemplari sibi oblato apponens, quod pariter sociis videre fuit.

Nos itaque ut eorumdem sociorum diligentiae nostrae pignus novum praeberemus, apud memoratam officinam institimus, ut exempla imaginis nobis concederet commentarii *VOX URBIS* sociis imminuto pretio divendenda; qua nostrae sollicitudini gratiose annuente, factum est ut *tabula metr. 0,63 × 0,85 apposita charta manu facta, calchographice impressa, quae vulgo lib. 8 venum datur,* apud nos haberi queat lib. 6 ad domicilium quaerentis, nullo scilicet diribitorio debito pretio.

Iussa vero unice mittantur ad ARISTIDEM LEONORI EQUITEM, Commentarii *VOX URBIS* possessorem et administratorem, Romam *(Via Alessandrina, 87)*.

PER ORBEM.

Mihi indesinenter peragranti orbem nova pericula heu! instant: non enim iam a consuetis infortuniis vita in discrimen adducitur, ut vaporitraharum occursu, e ferreis axibus curruum egressu, et similibus: homines hinc, inde belluae miseris viatoribus insidiantur. Nonne audistis curruum seriem, ad Aloisianam Americae omnium artium expositionem multos homines adducentem, in medio itinere a latronum manu fuisse invasam, eosque, post male mulcatos viatores resistere conantes, omnibusque rebus pretium habentibus potitos, fugam arripuisse ac tuto in silvas sese abdidisse?

Alii currus septemtrionalis Americanae societatis, cui vulgo nomen *Cammal and Black Forest Railway,* ad oppidum Vicox Summit pervenerant, quum ursus, grandis quidem et erectus, inter ferreos tramites conspectus est, eique proximi comites ursini duo, eodem ritu consistentes. Periculum progredi erat profecto; itaque vaporitraha cursum intermittens sibila acutissima vaporisque turbines emittere coepit, ea de causa ut belluae in terrorem coniectae arcerentur. Frustra tamen; neque meliorem exitum obtinuit magna lapidatio, quae deinde a viatoribus famulisque facta est: pervicaces enim ferae solo offirmatae videbantur. Quid denique restabat? Perticae arreptae, alteri eorum capiti obvoluti panni sunt petroleo madefacti, foco immisso in belluas actae, quae, quum pellem et os aduri sibi sentirent, tandem aliquando a suo loco recesserunt. A suo loco dixi; sedem enim tantum mutarunt, rectoque ordine, pedibus posterioribus innixae, intrepide iuxta currus sese collocarunt, stantes donec omnes pertransierunt.

Necopinatum quidem neque laetum circumeuntibus Americanis illis spectaculum; necopinata pariter ac magis acerba, quae proximis hisce diebus **fulgura** passim patrarunt. Meditam alterius ex iis electrico igne fuisse dismorem Cherbourg in portu torpedinem quam dicunt iaculatoriam machinam in aquis reconditam alterius ex iis electrico igne fuisse disruptam, damnaque navibus litorique intulisse; Chalonii ad Ararim flumen fulgure pariter templum quoddam, antiquitate conspicuum, omnino deletum.

Gravissima vero **damna ab incendiis** sunt procurata. Primum Telonii in navalibus exortum; paucis post diebus Esterel in Gallica silva saeviit; proximis autem in nemore illo celeberrimo ad Fontainebleau, cuius decem millia et ultra mensurarum, quas «aras» vocant, flammarum praeda fuerunt. Ignis ad oppidum ipsum pervenit; quamquam, haud deficiente aqua, eius rabiem heic brevi coercere datum est.

Contra Victoriae in Britannica Columbia incendium in officinis ad secandas arbores excitatum urbis partem ad septemtriones positam pervasit, consumpsit.

Pariter Neukalusz in oppido ad Leopolim domus nonaginta quinque ignis pervastavit; Kisuczaujhely autem apud Budapestinum trecentas, hominumque sex cladem procuravit.

Sed iam finem aerumnis, quibus assuevimus, hodie imponamus, vitaque functos viros clariores brevi commemoremus.

Ad lacus Lemanni ripas, Clarens in oppido, quo extorris patria recesserat, gravis annis procellosae vitae cursum absolvit **Paulus** ille **Krugerius,** ob recentes australis Africae eventus omnibus notus. Anno MDCCCXXV natus, quum populus eius, Boeri scilicet, primum agmen, ut ita dicam, constituerent, quod fines defenderet Anglici imperii contra Cafrorum Zuluque barbarae gentis indesinentes incursiones, etiamtum adulescens, suis frustra res repetentibus ex pacto constitutas, ad bellum profectus est, unde Transvaaliana civitas et liber de Orange status in posterum exstiterunt, sibique rerum gestarum famam procuravit, quae fabularis quasi historia apud cives suos manaret. Anno MDCCCXLVIII iam ducis munus in Orange erat assequutus, atque post annos quatuor reipublicae Transvaalianae condendae operam addebat: deinceps summus imperator, inter supremi consilii viros, alter a reipublicae praeside electus est. Quum autem an. MDCCCLXXVII Anglia Transvaalianam regionem sibi addixisset, legatus Londinum est missus, ut accessionis revocationem quaereret; re vero infecta in patriam reversus, una cum Ioubert ac Pretorio triumvir est factus ad luctandum cum Anglis, qui ad Acaiubam profligati Transvaalianae reipublicae libertatem tandem recognoverunt; cui in posterum tuendae cives pluries Krugerium praesidem delegerunt. Auri atque adamantium fodinae in regione inventae, Anglica colonia in dies aucta ac praecipue Cecilii Rhodesii ambitio, Anglicum imperium in infima Africa ad instar Indici somniantis, causa novarum dissensionum inter duos populos fuere. Iamersonii satis notus ille conatus, ut duabus civitatibus potiretur, incassum quamvis cessisset, Krugerius facile intellexit libertatem patriae suae in discrimen iam adductam; itaque totum se dedit ad gentem terramque suam omni ope muniendam; verum neque bellici apparatus, neque civium virtus, neque Krugerii ipsius tenacitas extremam ruinam vitarunt, cui ipse dolens usque ad ultimum adfuit.....

Viro huic libertatis summo adsertori, quem ipsi victores hostes vivum admirati sunt, mortuum autem, indomitum quamquam, honoribus suis dignum putarunt, hominem alium, in officiis civilibus non ignobilem, letum coniunxit, **Petrum Mariam Waldeck-Rousseau,** qui Gallicae reipublicae gubernacula tenuit ac praesidem futurum praedicabant; cuius vero nomen historia tradet, quippe qui Sodalium religiosorum beneficam actionem primus coercuerit, atque Combesii hodiernam persequutionem, quamvis fortasse praeter voluntatem, moverit. Natus erat die II mens. Decembr. an. MDCCCXLVI.

— Rmus vir Franciscus Braggiotti, Constantinopolitanae Apostolicae Legationis cancellarius; Ioannes Mercati, Vaticanae bibliothecae addictus; Caesar Gismondi, rmi capituli S. Mariae *in via Lata* prior, inter Urbanos antistites adsciscuntur.

— Excmus vir Bartolomaeus Mira, episcopus Amaten. episcopis addicitur Pontificio solio adsistentibus.

— R. p. Iosephus Haegg e Congne Spiritus Sancti a consiliis SS. Rit. Congnis eligitur.

— R. p. Augustus Henninghaus Vicarius Apostolicus Shang-tunc inferioris nominatur.

— Ad relationes Visitatorum Apostolicorum in Italia perpendendas cautionesque proponendas, quae necessariae atque opportunae videantur, deliguntur a Pontifice Purpurati Patres Vincentius Vannutelli, Franciscus de Paula Cassetta, Casimirus Gennari, Andreas Aiuti, Felix Cavagnis; atque Urbani antistites Caietanus de Lai, Basilius Pompili, Scipio Tecchi.

Varia.

— Die XXVI mens. Iulii coram SSmo generalis SS. Rituum congregatio habetur ad iudicandum: *a)* de duobus miraculis, quae a Deo patrata feruntur intercedente B. Gerardo Maiella e Congne SSmi Redemptoris, ad eiusdem canonizationem propositis; *b)* num deinde tuto procedi possit ad ipsius canonizationem peragendam; *c)* num denique tuto procedi possit ad beatificationem V. S. D. Stephani Bellesini ex Ordine Eremitarum S. Augustini. — Pontifex die XV mens. Augusti decreta de re favorabilia sollemniter edidit.

— Die IX mens. Augusti in Vaticana basilica Pontificia Cappella habetur ad grates Deo agendas ob primum Pontificatus annum a Pio PP. X feliciter expletum.

Vita functi viri clariores.

Theotimus Verhaegen episcopus, Fridericus Verhaegen eius frater, sacerdos, p. Florentius Robberecht, I-tchang in oppido Sinarum in odium catholicae fidei interempti sunt.

— Beyrouth supremum diem obiit Petrus Gonzales Carolus Duval, ex Ordine Praedicatorum, archiepiscopus Petraeus, legatus Apostolicus Syriorum Orientalium et Vicarius Apostolicus Latinorum Aleppen., Tutelae natus an. M DCCC XXXIII.

— Levici ad Genuam repentino morbo correptus est excmus vir Iosephus Gutierrez de Aguerra, Hispanorum apud Apostolicam Sedem legatus.

— Constantinopoli cursum vitae absolvit Augustus Bonetti, e Congne Missionum, Archiepiscopus Palmyrenus, legatus Apostolicus Orientalium Byzantii, ibique Vicarius Patriarchalis Latinorum, Marialdi, in Montis Regalis Pedemontanae dioecesis oppido, natus an. M DCCC XXXI.

ANNALES.

Iaponicum bellum.

Tempus adhuc longe abesse videtur, in quo, ni finis, induciae saltem bello Iaponios inter atque Russos imponantur; Iaponii praesertim nullam requiem se habituros demonstrant, donec Arthuro portu fuerint potiti. In hunc itaque conatus omnes conversi sive terrestribus, sive navalibus copiis, ita ut Russi supremum periculum aggressi fuerint ad suas naves inde cum navibus in Wladivostockio portu collectis coniungendas. Res tamen frustra tentata; quum enim altum naves attigissent, ab hostibus circumventae et post diuturnam strenuamque pugnam dispersae, aliae aqua mersae sunt, aliae retro cesserunt, aliae denique in sinus gentium neutri parti faventium confugere coactae sunt, ubi arma iis deponenda fuere. Narrant iaculatorium Russicum navigium, cui nomen *Rechitelni*, in Cefù Sinensi portu receptum, a Iaponiis ultro fuisse petitum ac per vim, iure gentium violato, sibi addictum; quamquam Iaponii factum suum purgant dicentes suorum agmen missum ut videret num reapse hostium navigium fuisset dearmatum, hostes nautas contra proditorie in speculatores illos impetum fecisse, inde manus consertas, Russos navis munitionibus ignem iniecisse, victoribusque Iaponiis licuisse navigium belli praedam sibi facere.

Haec praecipue in mari gesta: neque tamen credendum in terra nullum certamen pugnatum. Exercitus enim cui Oku imperator praeest iter susceptum a Kaiping urbe ad Wa-fan-ku prosequutus est; recedentibusque post cruenta proelia Russis, Ta-chi-chao et New-chuang occupavit, rem sibi frumentariam facile inde providens; praeterea cum Nodzu imperatoris copiis suas colligens, hostes ad Hai-cheng circumvenit atque Liao-yang versus impulit.

Kuroki imperator pariter haud quievit: qui iuxta Motien-ling montes procedens bis Russorum victor abiit, ad Ton-su-gn atque Yan-zuling, quorum in altero praelio Keller, Russorum dux strenuissimus, occisus est.

★

Russorum administer domesticae rei praepositus nefarie interemptus.

Quae dum haud prospere Russis in Asia vertuntur, en facinore horribili Petropolis ipsa turbatur; necem dico De Plehwe administri, domesticae rei praepositi. Licet enim populari aura ille minime gauderet, libertatisque severus oppressor vulgo iudicaretur, non tamen sine horroris sensu accipere possumus efferata haec delicta, humana gente prorsus indigna.

★

Russici imperii haeres natus.

Animi moerorem, quem eventus quos memoravimus in Russos induxerunt, levavit saltem imperii haeres his diebus natus, cui nomen Alexius impositum. Omina et spes undique exortae; quibus libenter accedimus, eoque magis si infantuli expectatissimi lenis innocensque risus signum honestae decoraeque pacis populo suo afferat.

★

Angli et Germani in Africa.

Angli nulla pugna pugnata Lhassam, in Thibetanae regionis urbem caput, pervenere, dum *magnus-Lhama* qui dicitur, gentis rector summusque sacerdos, in sua arce tacita ira se includit. At tandem aliquando nido iterum exibit ad foedus cum Anglis feriendum, ni ad peiora verti res suas videre cupierit.

Germani pariter, at duplici clade in Herreros inlata, eos fructus sibi acquisituri videntur, quos diuturni ac patientes coloniarum ibi deducendarum cultusque labores iuste requirunt.

★

Australis Americae motus.

Crescunt in dies australis Americae discordiae bellaque civilia. Ex Haitiana republica voces innovantur gravium perturbationum, quinimo probabilis in exteros concitationis. Civitatis administri seditiosis favere videntur; ipse enim civitatis praeses publice exteros accusavit, quippe qui gubernium evertere studerent.

Dum autem in Uruguayana praesidi ipsi vis infertur, in Paraguayana republica civilis perturbatio exoritur, hominesque evertendarum rerum cupidi locis fortissimis se communiisse dicuntur.

★

Discrimen inter Galliam et Apostolicam Sedem.

De valde dolendo illo discrimine a Gallico gubernio in Apostolicam Sedem commoto, fuse alias hoc ipso in Commentarii nostri fasciculo loquuti sumus: id unum heic addere iuvat, Divionensem episcopum, spretis fulminibus, quae rei publicae administri in eum minitati sunt, Romam petiisse, ac facinora sua ad pedes Summi Pontificis laudabiliter deplorasse.

PUBLICI PER ORBEM COETUS
LEGIBUS FERENDIS.

In Anglia regiis litteris, in quibus praecipuae quaestiones expositae sunt quum de rebus externis, tum de internis, oeconomicis praesertim, in utroque coetu disceptatis, feriae indictae.

In **Batavia** electiones primi coetus nuper habitae minus propitiae « liberalibus » cesserunt.

In **Canada** rogatio legis oblata, ut manuum labor tum solum ab exteris quaeratur, quum incolarum deficiat.

AENIGMATA
A Fr. Palata proposita.

I.

Innumero tundit durus me malleus ictu,
quem sudans fabri dextera gnava vibrat.
Inseritur mihi vocalis? Convestio ripas.
Terere vin' calathos? Do tibi materiem.

II.

Sum vox una? Cui natura maligna vigorem
cuique negat vires, huic bene convenio.
Dividar in voces binas? Exire iubebo
a nobis litem. Sit — precor — usque procul!

Ex sociis, qui utriusque aenigmatis interpretationem ad Commentarii moderatorem miserint intra menses duos, unus, sortitus, gratis accipiet I. B. FRANCESIA comoediam latinis versibus scriptam, cui titulus:

SATURIO.

Aenigmata an. VII, n. VI proposita his respondent:

1) Splen-dens; 2) Nympha, Lympha.

Ea rite soluta miserunt:

Io. B. Pesenti, *Sedrina ad Bergomum*. — E. Burg, *Argentorato*. — Collegium Scholarum Piarum *Stellae*. -- Ioan. Cantono Ceva marchio, *Vercellis*. -- Guil. Schenz, *Ratisbona*. — I. Walter, *Neo Eboraco*. — A. Libani, *Civitanova Picena*. — F. Arnori, *Mediolano* — Ios. Fox, *Musson in Belgis*. — Fr. Szymanski, *Niestronno*. — Henr. Tarallo, *Neapoli*. — Andr. Papay, *Pruzsina*. — Alois. Berthé, *Montboron*. — Cam. Straschill O. F. M., *Villaco*. — Petr. Garrone, *Pezzana ad Vercellas*. — Zvirzina par., *Lohnau* — Gust. Grünes Sch. Piar., *Joachimivalle*. — N. D. Malyniak, *Slwonica*. — Cos. Cerasuoli, *Aesernia*. — F. Skiba, *Breslau*. — Petrus Tergestinus.

Sortitus est praemium

Aloisius Berthé

ad quem missum est Francisci Xav. Reuss carmen in certamine poetico Hoeufftiano magna laude ornatum, quod inscribitur:

Ad Franciam.

Sponsor: Ioannes Baptista Ciampi, iurisperitus.

Romae — Ex officina *Pacis* Phil. Cuggiani.